

Behandling:

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Plan- og utviklingsutvalget

Handlingsplan for opprydding i private avløpsanlegg

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

- Forslag til «Handlingsplan for opprydding i private avløpsanlegg 2026-2033» legges fram for høring og offentlig ettersyn i seks uker.

Vedlegg

- 1 Handlingsplan for opprydding i private avløpsanlegg, Levanger kommune

Relevante lenker

Saksopplysninger:

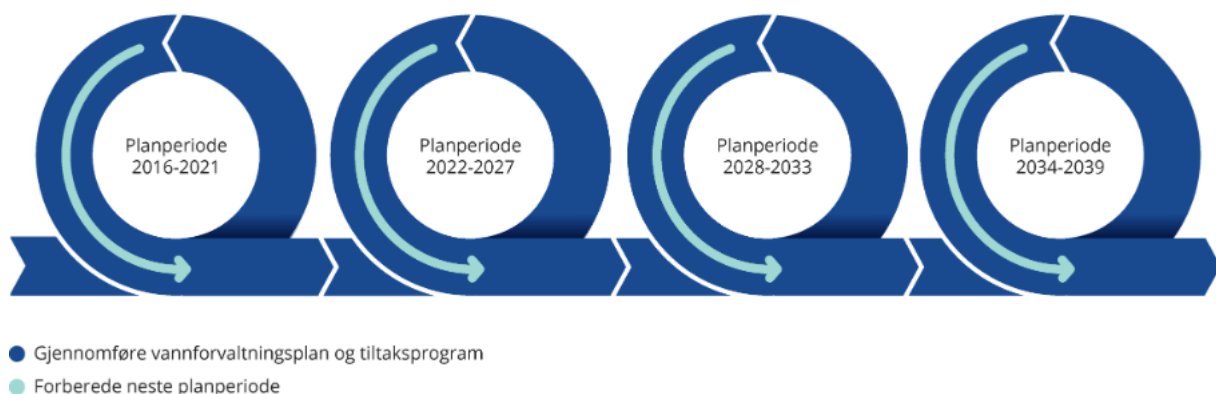
Som lokal forurensningsmyndighet har kommunen plikt til å følge opp private avløpsanlegg. Ansvaret er hjemlet i forurensningsloven §§ 7 og 18, samt forurensningsforskriften kapittel 12 og 13. Dette betyr at kommunen skal behandle utslippssøknader og føre jevnlig tilsyn for å hindre at anleggene fører til forurensning eller helseskade.

I Levanger kommune er det registrert ca. 1 500 private avløpsanlegg, det vil si anlegg som ikke er tilknyttet det kommunale nettet. Mange eldre anlegg tilfredsstiller ikke dagens rensekrav.

Miljømål i vannforskriften

Vannforskriften gjennomfører EUs vanndirektiv i norsk rett, og skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene i Norge, som innsjøer, elver og fjorder. En viktig del av forskriften er miljømålene som skal nås innen visse frister. Det generelle målet er god tilstand.

Miljømålene skal som hovedregel nås i løpet av planperioden. Det er myndighetene som er ansvarlig for å nå miljømålene. I dag kan fristen for å nå miljømålene utsettes dersom tekniske årsaker gjør at forbedringene ikke kan gjennomføres, tiltakene vil koste uforholdsmessig mye eller hvis naturforhold gjør at målene ikke kan nås. I neste planperiode (2028–2033) kan fristen etter vanndirektivet kun utsettes dersom såkalte naturforhold gjør at miljømålene ikke kan nås innen fristen.

Figur: Rulling av vannforvaltningsplaner (fra Vannportalen.no)

Tidligere arbeid og vedtak i Levanger kommune

- [Kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040](#) har mål om å ta vare på naturmangfold og arters leveområder gjennom å ha en aktiv innsats for å nå miljømål for vannforekomstene våre
- [Forskrift om gebyrer for saksbehandling, kontroll og tilsyn av private avløpsanlegg](#) (vedtatt 18. desember 2024). Gebyret ble innkrevd første gang i 2025.
- [Temaplan avløp og vannmiljø \(2020-2027\)](#) er under revisjon. Peker på behov for opprydding i private avløpsanlegg, ressursbehov og prioritering av områder for opprydding.

- Det ble i 2018 gjennomført en egen undersøkelse og kartlegging av type og tilstand på private avløpsanlegg i nedbørfeltet til Hotranvassdraget. Resultatet av denne undersøkelsen er presentert i egen [rapport](#).
- I forbindelse med en orientering om tilstanden i Hotranvassdraget, ble det fattet et politisk vedtak i Plan- og utviklingskomiteen 14.03.2018, sak 14/18, om at det skal settes i gang kartlegging av avløpsanlegg også for resten av kommunen, og at det innen utgangen av 2019 skal legges fram en tidfestet handlingsplan for opprydding i avløpsanlegg i Levanger kommune.

Handlingsplanens mål og hovedinnhold

Handlingsplan for opprydding i private avløpsanlegg setter rammer for oppryddingsarbeidet i perioden 2026-2033. Planen skal bidra til en åpen, informativ og ryddig prosess, samt skape engasjement for et bedre vannmiljø.

Det er et overordnet mål at alle private avløpsanlegg i kommunen skal være oppgradert til gjeldende krav innen utgangen av 2033, slik at forurensningsbidraget minimeres. Planen vil ha en klar miljøgevinst ved vesentlig reduksjon av utslipp av næringssalter (fosfor/nitrogen), tarmbakterier og organisk materiale til lokale vassdrag.

I planen prioriteres områder for opprydding:

Prioritet	Område	Begrunnelse
1	Nært kommunalt nett	Tilknytning er den enkleste og mest kostnadseffektive løsning. Områder og antall anlegg avklares i internt i kommunen.
2	Hotranvassdraget	Allerede kartlagt. Moderat tilstand i vann-nett.
3	Drikkevannskilden Hoklingen og Movatnet	Drikkevannskilder må beskyttes mot forurensning
4	Andre vassdrag	Prioriteres etter økologisk tilstand i vannforekomst
5	Avløp til fjorden	Fjordnære utslipp med direkte påvirkning på kystvannet.

Merk: Prioriteringsrekkefølgen kan endres, særlig etter revisjon av Temaplan avløp og vannmiljø.

Det vil hovedsakelig gjennomføres systematisk dokumentbasert tilsyn av anleggene, men også fysisk tilsyn ved behov. Ved avvik vil huseiere få varsel om pålegg om utbedring eller utskifting av anlegg, med en gjennomføringsfrist.

Gjennomføring av planen krever administrative ressurser til tilsyn, saksbehandling og juridisk oppfølging. Arbeidet planlegges finansiert over det kommunale selvkostområdet (tilsynsgebyr) i henhold til forurensningsforskriften § 11-4.

Vurdering:

Kommunedirektøren vurderer at den framlagte handlingsplanen er et nødvendig og hensiktsmessig verktøy for å oppfylle kommunens lovpålagte plikter som forurensningsmyndighet. Kommunen har en klar plikt etter forurensningsloven og forurensningsforskriften til å føre tilsyn med og kreve utbedring av private avløpsanlegg som ikke oppfyller gjeldende renskrav. Uten en slik plan vil kommunen ikke ha et tilstrekkelig styringsverktøy for å ivareta dette ansvaret på en systematisk og likebehandlende måte.

Kartleggingen i Hotranvassdraget (2018) viste at hovedandelen av de spredte avløpsanleggene i nedbørfeltet bør byttes ut eller undersøkes nærmere. Tilsvarende situasjon må forventes i andre deler av kommunen der kartlegging ennå ikke er gjennomført.

Av kommunens registrerte vannforekomster har rundt 35 % moderat, dårlig eller svært dårlig tilstand per august 2026. Mange eksisterende anlegg er etablert før dagens renskrav trådte i kraft, og flere anlegg har ukjent funksjon eller mangelfull dokumentasjon. Dette medfører risiko for forurensning og redusert miljøtilstand i kommunens vannforekomster.

Det ble i 2018 politisk vedtatt å utarbeide en tidfestet handlingsplan skulle foreligge innen utgangen av 2019. Planen har latt vente på seg, og det haster nå med å komme i gang. I neste planperiode etter vanndirektivet (2028–2033) kan fristen for å nå miljømålene kun utsettes dersom naturforhold gjør det umulig – ikke av tekniske eller økonomiske årsaker slik det er adgang til i dag. Dette betyr at kommunen har et begrenset tidsvindu for å gjennomføre oppryddingen og unngå å komme i brudd med nasjonale og internasjonale forpliktelser.

En vedtatt handlingsplan gir innbyggerne informasjon og forutsigbarhet om oppryddingsarbeidet. Sonevis og systematisk gjennomføring legger til rette for at naboer kan samarbeide om fellesløsninger, noe som kan redusere kostnadene per husstand. Planen sikrer også at kommunen opptrer konsekvent og likebehandlende overfor alle anleggseiere, uavhengig av geografisk beliggenhet.

Oppryddingsarbeidet finansieres gjennom tilsynsgebyret som ble vedtatt i desember 2024, i tråd med selvkostprinsippet i forurensningsloven § 52a. Kommunen vil opprette en stilling dedikert til arbeidet med spredt avløp, finansiert over selvkostområdet. Kostnadene til selve utbedringen av anleggene bæres av den enkelte anleggseier, i tråd med prinsippet om at forurenser betaler.

Konklusjon

Levanger kommune har en lovpålagt plikt til å rydde opp i private avløpsanlegg som ikke oppfyller gjeldende renskrav. Miljøtilstanden i en stor del av kommunens vannforekomster er ikke tilfredsstillende, og handlingsrommet for å utsette tiltak innsnevres vesentlig fra neste planperiode (2028–2033). Det er derfor nødvendig å komme i gang med et systematisk oppryddingsarbeid nå.

Den framlagte handlingsplanen gir et nødvendig styringsverktøy for dette arbeidet. Den sikrer forutsigbarhet for innbyggerne, likebehandling på tvers av kommunen og et faglig fundert grunnlag for prioritering av innsatsen. Finansieringsmodellen gjennom tilsynsgebyr er i tråd med regelverket og sikrer at kostnadene fordeles rettferdig.

Kommunedirektøren anbefaler at forslag til handlingsplan for opprydding i private avløpsanlegg 2026–2033 legges ut til høring og offentlig ettersyn i seks uker. Arbeidet med planen er valgt å følge planprosessen i plan- og bygningsloven.